Anul al 56-lea
16 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 70 Luni 13 Martie 1939
16 Pagini P IIII

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni. Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80. In străinătate în raport cu tarifu poştal şi valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ŢARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. şi UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ şi UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Proporţia etnică
in comerţul bancar

Dacă din nefericire serviciile noastre statistice n'au dat până acum importanţa cuvenită criteriului etnic în strângerea şi clasificarea materialului statistic — lipsă pe care o simţim azi la fiecare pas, mai ales în domeniul economic, ori de câte ori vrem să stabilim precis poziţia elementului autohton în întreprinderi, raportul de proporţionalitate numerică în care se găseşte el faţă de minoritari şi străini, cum şi din punct de vedere al capitalului investit, al conducerii efective, al personalului întrebuinţat, al forţei motrice, amortismentului, etc. — pe viitor lucrările statisticienilor noştri nu se vor mai putea dispensa de acest criteriu, fără de care nicio orientare serioasă şi nicio aşezare pe baze sănătoase a politicii de afirmare a elementului românesc în viaţa economică a ţării nu mai sunt cu putinţă.

Această esenţială lacună a statisticilor româneşti a ascuns privirilor şi judecăţii noastre realităţi, ce puneau în joc nu numai siguranţa dominaţiei noastre în domenii hotărîtoare, dar însăşi existenţa noastră ca popor majoritar, ale cărui masse se vedeau pe zi ce trecea constrânse la o viaţă tot mai strâmtorată şi mai urgisită.

De aci şi valul reacţiunii firesti, care a crescut mereu în rândurile românilor din ziua în care au putut afla — măcar şi trunchiat — adevărul tragic, cuprins în primele cifre statistice ce i-au fost înfăţişate.

Un domeniu foarte important din economia naţională, în care am fost multă vreme lipsiţi de datele statistice necesare pentru cunoaşterea realităţilor româneşti, este şi domeniul comerţului bancar.

In această privinţă, găsim în ziarul „Tribuna" din Cluj (numărul din 6 Martie 1939) o meritoasă încercare documentară, care aduce o serie de lumini deosebit de interesante cu privire la repartizarea pe naţionalităţi şi pe provincii a numărului băncilor şi a capitalului bancar din România.

Din capitalul global de 9 miliarde 354.590.000 lei, de care dispun cele 920 bănci rămase azi în funcţie în urma ultimelor lichidări, fuzionări, etc., 6.267.575.300 aparţin evreilor; 1.683.827.100 aparţin minoritarilor şi numai 1 miliard 403.187.600 lei românilor.

Proporţional. aceste cifre reprezintă: 67% capital evreesc, 19% capital minoritar şi 14% capital românesc.

Prin urmare, deşi numeric românii formează covârşitoarea majoritate în stat, deşi ei sunt aci stăpânii de drept şi de fapt, totuşi, din punct de vedere al stăpânirii comerţului bancar, vin cei din urmă, după evrei şi minoritari.

Raportată la provincii — mai ales la Basarabia, Bucovina şi Transilvania — situaţia este şi mai întristătoare.

In **Transilvania**, de ex., din capitalul total investit în bănci, evreii deţin 72%, minoritarii 16%, iar românii numai 12%.

In **Crişana şi Maramureş**, din total, evreii deţin 76%, minoritarii 13%, **românii numai 11%**. (Banatul oferă o proporţionalitate ceva mai favorabilă: evreii 63%, minoritarii 22% şi **românii 15%**).

Calculate pe cap de locuitor şi repartizate după naţionalităţi, iată cum s'ar împărţi capitalurile evreesc, minoritar şi românesc, naţionalilor respectivi, în proporţie medie pe ţară: evreilor le-ar reveni câte 5341 lei de cap; minoritarilor câte 714 lei de cap, iar românilor abia **...98 LEI.**

In Transilvania media pe cap, la români, este şi mai scăzută: numai 78 lei, adică o situaţie inferioară chiar aceleia din vremea stăpânirii maghiare, când din totalul capitalului bancar din ţinuturile transcarpatine în sumă de peste 985 milioane cor., ungurii deţineau 458 milioane, saşii şi şvabii 110 milioane şi românii 35 milioane coroane.

Datorită dezinteresării şi pasivităţii noastre capitalul băncilor româneşti din nouile provincii a scăzut simţitor, în timp ce al băncilor evreeşti şi minoritare a mers în vădită prosperitate.

Dar tocmai din acest raport de inadmisibilă inferioritate a poziţiei românilor în comerţul bancar, care întreţine de fapt tot pulsul, toate iniţiativele şi posibilităţile în viaţa economică a unei ţări, rezultă, pentru forurile noastre conducătoare şi pentru primul nostru 'institut de scont, obligaţia unei politici ferme de desvoltare şi întărire a reţelei instituţiilor româneşti de credit, ceeace de altfel s'a şi pus în practică prin nouile institute de credit popular, de curând înfiinţate, prin întemeierea la Cernăuţi a Băncii Nordului şi prin asanarea creditului cooperativ şi a organizaţiilor lui.

—xXo●oXx—

La 5 Aprilie va fi ales noul preşedinte al Franţei

Paris, 10 (Rador). — In consiliul de miniştri de Vineri d. Daladier, preşedintele consiliului, a prezentat d-lui Lebrun spre semnare un decret prin care se convoacă adunarea naţională pentru ziua de 5 Aprilie, spre a alege pe viitorul preşedinte al republicii.

INĂLBITUL PÂNZEI IN MUŞCEL

V. RUDEANU (Sala „Universul")

Vaticanul
a comunicat Patriarhatului ecumenic din Ierusalim alegerea noului papă

Atena, 10 (Rador). — *Ziarul „Vradini" scrie:*

„Pentru prima dată Vaticanul a comunicat Patriarhatului ecumenic din Istanbul alegerea noului Papă.

Nu este vorba — lucrul este evident — de un simplu gest de curtoazie: a fost restabilit contactul normal între cele două mari biserici creştine, spre satisfacţia întregei lumi creştine, care aşteaptă această apropiere".

CRIZA CEHO-SLOVACĂ
Impotriva separatismului slovac. — Sicii din Carpaţi

de R. SEIŞANU

Ceho-Slovacia, în noua sa formaţiune şi structură, trece printr'o nouă criză din cauza problemei slovace, care de câtva timp este pe primul plan al politicei sale interne.

Se anunţase începerea tratativelor între d. Beran, şeful guvernului central al statului federal, şi d. Tiso, şeful guvernului slovac, la care urmau să ia parte şi câţiva membri ai ambelor guverne.

Scopul acestor tratative a fost definirea raporturilor ceho-slovace, în cadrul statului federal şi al principiului autonomiei Slovaciei.

Ele însă nu s'au angajat, deoarece preşedintele republicei, a desărcinat din funcţiunile lor, atât pe d. Tiso, preşedintele consiliului de miniştri slovac, cât şi pe cei doi colaboratori şi partizani ai săi, d-nii Pruzinsky, ministrul economiei şi Durcansky, minstrul comunicaţiilor şi al lucrărilor publice. In locul d-lui Tiso, a fost numit d. Sivak, care în guvernul precedent a îndeplinit funcţiunea de vice-preşedinte al consiliului.

Care sunt cauzele îndepărtărei d-lui Tiso şi a celor doi colaboratori ai săi, din guvern în asemenea condiţii şi înainte de a se angaja tratativele dela Praga privitoare la definirea raporturilor ceho-slovace?

După ştiri din Praga, s'a constatat că d. Tiso şi colaboratorii d-sale politici cei mai apropiaţi din guvern, întreţineau agitaţii periculoase în Slovacia cu scopul de a crea în opinia publică un curent favorabil şi puternic în favoarea principiului secesiunei republicei, care ar fi condus la separarea Slovaciei de Boemia, Moravia şi Ucraina carpatică.

Cum principiul secesiunei, aplicat sub forma separatismului slovac, este în opoziţie cu dispoziţiile nouii constituţii, pe baza cărora s'a constituit actualul stat federal ceho-slovac şi el ar fi condus la dezagregarea statului, preşedintele republicei a avut o puternică raţiune politică, să procedeze energic, la constituirea unui nou guvern, la Bratislava, spre a salva unitatea şi integritatea teritorială a statului federal.

Reamintim că, în urma aplicării acordurilor dela Münich şi Viena, s'a produs manifestul slovac dela Zilina, care prevede autonomia Slovaciei în cadrul noului stat federal ceho-slovac.

De-atunci s'au produs în Slovacia două curente: unul, în favoarea unei autonomii cât mai largi şi altul, în favoarea separatismului şi a independenţei.

Naţionaliştii slovaci autonomişti au susţinut mai de mult ideia existenţei unei naţiuni slovace, — la origina sa „slovenă", — care prin limbă, literatură, obiceiuri şi tradiţii, a păstrat specificul său etnic şi cultural.

„Matica" — o societate culturală slovacă — într'o adunare ţinută în 1932, a declarat că slovacii constitue o naţiune deosebită, căci ea are limba ei proprie, ortografia ei, literatura ei şi particularităţile sale etnice.

Intr'o adunare ţinută, la Zvolen, în acelaş an, autonomiştii au formulat într'un manifest următoarele dezideratе:

„Totdeauna am fost o naţiune slovacă (slovenă) şi voim să rămânem. Declarăm că nu recunoaştem o naţiune cehoslovacă. Opiniunea după care slovacii ar fi cehi şi cehii, slovaci, nu corespunde realităţii. Noi suntem o naţiune suverană, care are un caracter, o mentalitate şi tradiţii deosebite".

Alţii, ca d. Tiso, nu se mulţumesc cu o autonomie chiar mai largă, în cadrul statului actual, ci propagă separatismul.

Ce urmăresc ,politiceşte, partizanii separatismului?

O Slovacie independentă?

Nici ei nu cred posibilă realizarea unui asemenea stat, căci ar fi prea mic şi fără posibilităţi de a-şi asigura existenţa şi independenţa. A fost, în trecut, un stat slovac aproape independent, dar care nu s'a putut menţine decât 20 de ani. Cel care a contribuit la formarea lui, în 1440, a fost un ceh, I. Giskra.

Slavistul francez, Louis Leger, ocupându-se de acel stat efemer slovac, scrie:

„Un viteaz conducător boem, a constituit, în secolul al XV-lea, un stat independent slovac, asemănător cu principatul Transilvaniei de mai târziu, dar el n'a durat decât 20 ani".

Mai sunt unii agitatori slovaci de origină, promaghiari, care, după încheerea păcei, au constituit un aşa zis „consiliu slovac", la Geneva în scop de propagandă anticehoslovacă. In apelurile şi memoriile ce le-au adresat aceşti agitatori, Societăţii Naţiunilor, s'a cerut realipirea Slovaciei de Ungaria.

Se înţelege dela sine că această propagandă, — dată fiind originea şi scopul ei — n'a avut şi n'are niciun ecou în massa populaţiei slovace.

Astăzi, problema slovacă reclamă o soluţie politică, pe baza autonomiei Slovaciei şi în cadrul statului federal ceho-slovac, — singura indicată de interesele comune superioare ale ambelor părţi.

Frământări sunt şi în Ucraina carpatică, fosta Rusie subcarpatică.

După o telegramă din Chust — capitala acestei provincii — o delegaţie compusă din reprezentanţii „Sicilor din Carpaţi" şi ai organizaţiei naţionaliste ucrainene „Uno", s'au prezentat preşedintelui consiliului de miniştri, monseniorul Voloşin, cerându-i demisia.

Primul ministru a refuzat să demisioneze şi a luat măsuri împotriva agitatorilor din cele două organizaţii.

Cine sunt „sicii din Carpaţi" şi pentru ce s'au asociat ei cu naţionaliştii ukrainieni din organizaţia politică „Uno", împotriva guvernului prezidat de monseniorul Voloşin?

Până acum se ştia, că în provincia numită azi „Ukraina carpatică", locuesc peste 400.000 de ruteni, cunoscuţi

(Continuare in pag. 2-a)

Probleme sociale

de VINTILĂ F. PANTAZOPOL

Deşi socialul este unul, etern şi pretutindeni, — a spus cândva un sociolog de vază, — prin complexitatea noţiunilor cuprinse în el, şi diversitatea problemelor animate de el, aspectele lui sunt nenumărate.

Nenumărate sunt formele înfăţişării lui, de necunoscut domeniile în care pătrunde, sferele lui de influenţă, multe ca şi aspectele vieţii înseşi...

In clipa de faţă se discută în Tripolitania, — sub auspiciile unei ţări care va deveni o ţară agricolă, Italia, — cu toată atenţia cuvenită, problemele care interesează agricultura, în legătură cu socialul.

Dacă pentru ţările industriale discuţiunile prezintă poate un neînsemnat interes, pentru ţările în care agricultura a fost, este, sau va fi principalul factor de bogăţie naţională, problemele de politică socială, ce se vor ridica acolo au o nemărginită însemnătate.

Dealtfel au mai fost discutate pe larg şi îndelung, de toate forurile internaţionale:

La Haga, Washington şi Geneva, s'au frământat, ani după ani, problemele sociale interesând agricultura.

N'au lipsit nici recomandările internaţionale — nu angajau la nimic — aplicarea lor însă a întârziat mai pretutindeni. Agricultura este o profesiune veche, prea veche,

(Continuare in pag. 2-a)

Noui semne de îmbunătăţire
a situaţiei internaţionale

Acţiunea guvernului englez pentru a se ajunge la o desarmare

Londra, 10 (Rador).— Redactorul diplomatic al agenţiei „Reuter" scrie:

In ziarele de Vineri dimineaţă se constată o atitudine mai optimistă faţă de viitorul situaţiei internaţionale.

La Londra se crede că terminarea războiului civil din Spania, care nu mai poate să întârzie mult, se va dovedi un factor important de pacificare a Europei.

Se afirmă deasemenea că reducerea tensiunei din Mediterana ar putea să fie preludiul unui demers ce ar da posibilitate Franţei şi Italiei să discute diferendul ce le separă, bineînţeles dacă nu se petrece nimic între timp, care să anuleze efectul actualei reduceri a încordării.

Guvernul britanic continuă a urmări ajungerea la o desarmare oarecare, cu condiţie ca ea să însemne o desarmare pentru toţi şi nu numai desarmarea unora în folosul altora.

Se înţelege deasemenea, aci, că o îmbunătăţire generală a relaţiilor anglo-germane este o chestiune de cea mai mare importanţă, ce ar putea să se producă prin încetarea polemicilor de presă şi un răstimp de linişte.

In cercurile politice se arată că nu se poate sublinia de ajuns necesitatea pe care o resimt toate cercurile de a îmbunătăţi atmosfera şi a se reduce încordarea, întrucât numai aşa se poate înainta pe calea pacificării generale.

O urmărire ca la cinema

Ploeşti, 10 Martie

Automobilul No. 6506 Pl. condus de şoferul Ciobanu Nicolae, în care se găsea ca pasager un anume Gh. Dobrescu, fusese semnalată jandarmilor că circulă fără acte de căraţie publică.

Şeful de post din com. Stavropoleos, văzând maşina, i-a făcut un semn şoferului să oprească.

Acesta însă a refuzat dând mai multă viteză.

Cu o maşină găsită la îndemână, şeful de post s'a pus în urmărirea fugarilor. Reuşind să-i ajungă, i-a somat din nou să oprească.

Refuzând şi de data aceasta, şeful de post a procedat ca în filmele de cinematograf: a pus pe şoferul ce-i conducea maşina să se apropie de maşina fugarilor iar el a sărit pe scara maşinii urmărite.

Neputându-şi menţine echilibrul, la un viraj brusc, făcut într'adins de şofer, a căzut jos.

Deşi rănit s'a urcat în maşina cealaltă şi a continuat să urmărească pe fugari până în comuna Gura Ocniţei jud. Dâmbovita, unde a reuşit să-i prindă şi să-i aresteze.

Şoferul a fost arestat şi trimis în judecata tribunalului militar din Braşov, iar pasagerului i s'au dresat acte pentru darea în judecată.

SCRISORI DIN PARIS

Actorii comediei franceze la Londra. — Chestiunea refugiaţilor spanioli. — „Canalul celor două mări"

de RENE SAIVE

Paris, Martie

D. Edouard Bourdet, administratorul general al Comediei Franceze, a repurtat de curând un frumos succes. Mulţumită d-sale, artiştii primei noastre scene au jucat la Londra în faţa Regelui şi Reginei Angliei şi al celui mai aristocratic public de dincolo de Marea Mânecii. Englezii au fost atât de entuziasmaţi, încât au cântat Marsilieza. Doreau chiar ca actorii Comediei franceze să facă o nouă călătorie la Londra.

Atmosfera creiată este deci nespus de favorabilă. D. şi d-na Lebrun cari se pregătesc să întreprindă o călătorie oficială în capitala Angliei, vor fi primiţi... regeşte.

Se acordă, firesţe, o mare însemnătate vizitei preşedintelui republicei franceze. Legăturile ce unesc Franţa de Anglia s'au strâns mai mult în cursul ultimelor luni. Guvernul d-lui Chamberlain nu s'a temut să declare că, în caz de război un corp expediţionar va fi trimis pe continent. Făgăduiala aceasta formală era aşteptată cu nerăbdare de Franţa, care, la rândul ei, şi-a pus toate forţele la dispoziţia Marei Britanii. A fost primită cu o adâncă bucurie şi se speră că apropiata vizită dela Londra va fi un prilej pentru a afirma solemn solidaritatea celor două mari imperii.

*

Dacă Anglia dă Franţei numeroase prilejuri de satisfacţie, în schimb Spania îi pricinueşte multe greutăţi.

Intre altele, nu se găseşte o soluţie satisfăcătoare pentru refugiaţi.

In momentul înfrângerii armatelor republicane din Catalonia, Franţa şi-a deschis graniţele nefericiţilor refugiaţi. In câteva

(Continuare in pag. 2-a)

Solemnitatea dela Academia Română

Academia Română, în şedinţa de Vineri, a comemorat pe I. P. S. Patriarh Miron, pe prof. dr. Gerota şi pe d-rul M. Gaster
(Vezi darea de seamă în corpul ziarului)

Intre porumbeii din Cişmigiu